

บทที่ 4

ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม

ดังที่ได้ชี้ให้เห็นในบทที่ 1 แล้วว่า การศึกษาเศรษฐกิจการเมืองความแบบการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (public choice) นั้น เกิดจากการที่นักวิชาการที่เชื่อมั่นในแนวความคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักหรือเศรษฐศาสตร์นิโอลัตติสติก ได้พยายามนำเอาหลักการและวิธีการศึกษาของสังคมศาสตร์สาขาต่างๆ มาปรับใช้กับการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับการเมืองในสังคมทุนนิยมประชาธิปไตย ในบรรดาทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการเมืองโดยตรง ซึ่งใช้กรอบทฤษฎีการตัดสินใจเลือกของส่วนรวมนั้น ปรากฏว่าข้ออ้างส่วนใหญ่จะเน้นหนักการศึกษาถึงความสัมพันธ์และผลกระทบต่อกันระหว่างบทบาทและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐซึ่งกำหนดขึ้นตามกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับภาระการณ์ทางเศรษฐกิจระดับมหภาค และงานด้านนี้ก็มีอนุว่าจะได้รับการพัฒนาทั้งในด้านทฤษฎีและด้านการศึกษาเชิงประจักษ์มากที่สุด กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองแนวการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐบาลหรือรัฐบาล ได้รับความสนใจจากวงวิชาการด้านนี้มากกว่าประเด็นอื่น ๆ จนนักวิชาการบางคน เช่น Frey (1978-a:8) ถือว่าการศึกษาความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสังคมการเมือง รัฐ และเศรษฐกิจนั้น เป็นประเด็นหลักในการศึกษาเศรษฐกิจการเมืองแนวนี้เลยที่เดียว

โดยทั่วไป แนวการศึกษาเศรษฐกิจการเมืองแบบการตัดสินใจเลือกของส่วนรวมมักจะพิจารณา_rust ในฝ่ายของรัฐบาลหรือภาครัฐบาล (public sector) ซึ่งมีหน้าที่ผลิตนโยบายอภิมหาตอนสูงความต้องการของประชาชน (Breton, 1978:57, McKenzie and Tullock, 1978:359-360) โดยนายที่รัฐผลิตอภิมหาหรืออภิญญาที่รัฐมักจะแสดงมืออยู่ 3 ด้าน คือ 1) การจัดให้มีสินค้าและบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่นการบ่ม้องกันประเทศ การปกป้องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นต้น 2) การเข้าไปแทรกแซงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของเศรษฐกิจระบบตลาด และ 3) การกระจายรายได้หรือความมั่งคั่งจากคนรวยไปสู่คนจน (ดู Alt and Chrystel, 1983:176) ทัศนะของแนวการศึกษานี้ที่มีต่อนบทบาทของรัฐดังกล่าว ได้รับอิทธิพลจากความคิดด้านเศรษฐศาสตร์โดยเฉพาะเศรษฐศาสตร์การคลัง

การพิจารณาถึงเศรษฐกิจการเมืองเกี่ยวกับรัฐ ตามแนวการศึกษาแบบการตัดสินใจเลือก

ของมหาชนในบทนี้ แบ่งสาระสำคัญออกเป็น ๓ ส่วน ในส่วนแรก เป็นการซึ่งให้เห็นถึงข้อมูลดั้งเดิม หลักซึ่งเป็นรากฐานในการสร้างกรอบความคิดของทฤษฎีนี้ สำหรับในส่วนที่ต่อมาเป็นการศึกษา ด้วยแบบทฤษฎี (theoretical model) ที่เห็นว่าสำคัญรวมกันด้วยการดำเนินการศึกษาในเชิงประจักษ์ที่มีผู้ทำไว้ และในส่วนสุดท้ายจะเป็นการพิจารณาอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดบางประการ ของทฤษฎีเกี่ยวกับรัฐและรัฐบาลแนวนี้

สมมุติฐานหลักในทฤษฎีการตัดสินใจเลือกโดยส่วนรวม

ด้วยเหตุที่การศึกษาเศรษฐกิจการเมืองเนวาร์ตั้งต้นโดยส่วนรวมนั้นได้รับอิทธิพล โดยตรงในด้านความคิดและวิธีการศึกษามาจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เศรษฐศาสตร์นี้โดยคลาสสิก สมมุติฐานต่าง ๆ ในแนวการศึกษาแบบนี้จึงเป็นเพียงการปรับ สมมุติฐานของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักให้เข้ากับกรณีของรัฐหรือรัฐบาลและกระบวนการทาง การเมืองแบบประชาธิปไตยเท่านั้น สมมุติฐานที่สำคัญของทฤษฎีนี้เห็นจะได้แก่

1) สมมุติฐานเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนซื้อขาย (exchange) ในระบบตลาด แนวความคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนซื้อขายในตลาดระหว่างผู้บริโภคกับผู้ผลิตได้ถูกนำมาใช้ในทฤษฎีนี้ โดยถือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐกับประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้ง เป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนในตลาดทางการเมือง ฝ่ายประชาชนใช้คะแนนเสียงที่มีอยู่ซื้อสิ่งค้า ในรูปของนโยบายหรือภาวะเศรษฐกิจที่ตนต้องการจากรัฐบาลหรือพรรคร่วมค้าน ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลจะนำเอาคะแนนเสียงที่ได้รับจากการเลือกตั้งมาเป็นฐานสำคัญสำหรับการอยู่ในอำนาจ ต่อไป ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในลักษณะของการแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน ในตลาดทางการเมืองดังกล่าว ยังสะท้อนให้เห็นถึงการนำเอาความคิดเกี่ยวกับอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) มาใช้อีกด้วย ในเมื่อหนึ่ง เราอาจจะเห็นได้ว่าการตัดสินใจเลือกพาร์ตี้รัฐบาล หรือฝ่ายตรงกันข้าม หรือการเรียกร้องให้รัฐบาลตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ เป็นการแสดงออกถึงอุปสงค์ของประชาชนในเรื่องนโยบายหรือบริการของรัฐ ขณะที่นโยบายด้านต่าง ๆ และสิ่งค้าบริการของรัฐก็คืออุปทาน หากมองในแง่ด้วยรัฐบาลก็ไม่ต่างอะไรกับหน่วยธุรกิจหรือ โรงงานซึ่งผลิตสินค้าและบริการของรัฐ (public goods and services) ออกมาให้ประชาชนบริโภค (Breton, 1978:56-58)

2) สมมุติฐานเกี่ยวกับบั้นจ徼ชนในฐานะที่เป็นหน่วยพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ (Methodological Individualism) ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป หน่วยวิเคราะห์พื้นฐานในการทฤษฎีคือ บุคคล (individual) แม้ในการศึกษาพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจที่ใหญ่ไปกว่านั้น เช่น

ระดับหน่วยธุรกิจหรือสังคม ก็ยังอาศัยการพิจารณาจากพื้นฐานของคนแต่ละคนเป็นหลัก (Wiseman, 1978:79-80) ทั้งนี้ เพราะเศรษฐศาสตร์กระแสหลักถือว่าพฤติกรรมของกลุ่มคนนั้น ไม่ได้แตกต่างในสาระสำคัญไปจากพฤติกรรมของคนแต่ละคนที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ พฤติกรรมของกลุ่มคนที่กับพฤติกรรมของคนแต่ละคนในกลุ่มมาร่วมกันนั้นเอง ข้อสมมุติฐานนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมของรัฐบาลและประชาชนในทฤษฎีการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม ทั้งนี้ โดยถือว่าพฤติกรรมของรัฐบาลหรือคนส่วนใหญ่มีลักษณะเหมือนกับพฤติกรรมของบุคคลเช่นที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้มากที่สุด แม้จะมีผลเสียต่อคนอื่น เช่น การเมืองที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ของบุคคลทั้งหลายที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว (Frey, 1978-a:90) บุคคลเหล่านี้ได้นำการเมืองและข้าราชการประจำนั้นของ ตามข้อสมมุติฐานของทฤษฎีการตัดสินใจของส่วนรวม พฤติกรรมทางค้านเศรษฐกิจการเมืองของสถาบันทางการเมืองและมหาชนนั้น โดยเนื้อแท้ ไม่คิดแยกไปจากพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนแต่อย่างใด ดังนั้น หลักเหตุผลที่ใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลจึงสามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของรัฐบาลและคนส่วนใหญ่ในสังคมได้

3) สมมุติฐานเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก โดยทั่วไป มีข้อสมมุติฐานเบื้องต้นอยู่ว่า มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมอย่างมีเหตุผล (rational behavior) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล (rational choice) ทั้งนี้ เป็นพราะว่ามนุษย์นั้นสามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของคนได้ มนุษย์จึงสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญที่ตนเองตั้งไว้ (McKenzie and Tullock, 1978:17) แนวการศึกษาเศรษฐกิจการเมืองแบบการตัดสินใจเลือกของส่วนรวมก็ได้รับเอาสมมุติฐานเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกของบุคคลในระบบตลาด มาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้งหรือการตัดสินใจของรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย โดยทั่วไป พฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ จะถือว่า มีเหตุผล ถ้าหากการตัดสินใจเลือกนั้นเป็นการตัดสินใจที่มุ่งสู่เป้าหมาย และการเลือกสิ่งนั้นจะช่วยให้ผู้ตัดสินใจบรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าวได้ (Downs, 1957:9-10) ดังนั้นการตัดสินใจเลือกโดยคำนึงถึงเป้าหมายบางอย่างในการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนหรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยคำนึงถึงเสียงสนับสนุนและคะแนนเสียงจากประชาชนหรือเป้าหมายอื่น ๆ จึงถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกที่มีเหตุผล นอกจากนี้ การตัดสินใจเลือกในการการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกใช้สิทธิ์ทางการเมืองในรัฐบาล จึงเป็นการตัดสินใจโดยมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการไว้แล้วว่าด้วยรองต้องการสิ่งใดมากกว่า

สิ่งใด การตัดสินใจเลือกในลักษณะเช่นนี้ในการการเมือง จึงเป็นไปตามหลักการเลือกอย่างมีเหตุผล ที่หันบยมมาจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

4) สมมุติฐานเกี่ยวกับการฟังก์ชันให้เกิดประโยชน์สูงสุด (maximization of utility) นอกจากจะถือว่ามนุษย์ตัดสินใจเลือกโดยมีเหตุผลแล้ว เศรษฐศาสตร์กระแสหลักยังมีสมมุติฐานอีกต่อไปอีกว่า พฤติกรรมในการเลือกของมนุษย์นั้นฟังก์ชันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวเอง สมมุติฐานดังกล่าวนี้ เป็นแนวความคิดหลักของเศรษฐศาสตร์นิโอดลัสติก (Bell, 1981:50) นักวิชาการแนวทางการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม เห็นว่า สมมุติฐานนี้ สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้ในทุกรูปแบบ ไม่เฉพาะแต่พฤติกรรมใน้านเศรษฐกิจเท่านั้น ลักษณะความคิดแบบนี้จะเห็นได้จากทัศนะของ Buchanan (1978:17) ที่ว่า พฤติกรรมทุกอย่างของประชาชนควรจะถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ฟังก์ชันประโยชน์สูงสุดต่อตัวเองมีเหตุผล ทั้งนี้ เพราะว่าโดยธรรมชาติมนุษย์นั้น จะกระทำในสิ่งที่คิดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนของมากที่สุดอยู่เสมอ เมื่อนำเอาข้อสมมุติฐานนี้มาใช้กับการศึกษาด้านเศรษฐกิจการเมือง แนวการศึกษาแบบการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลก็ถือว่า พฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาลและของประชาชนเป็นพฤติกรรมที่ฟังก์ชันประโยชน์สูงสุดให้แก่ตัวเอง เช่นเดียวกัน เช่นรัฐบาลอาจจะดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่หวังว่าจะทำให้ประชาชนเลือก สมาชิกสภาราชของตนข้ามมากที่สุดในการเลือกตั้งคราวต่อไป หรือประชาชนเลือกพรรคร้าดิพาร์ตเมนต์เพราะหวังว่าหากพรรคนั้นเป็นรัฐบาล ก็จะทำให้สภาพความเป็นอยู่ของตนเองดีขึ้น เป็นต้น

สมมุติฐานหลักที่ก่อมาข้างต้น เป็นรากฐานศักดิ์สิทธิ์ในการสร้างตัวแบบทฤษฎีเพื่อ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนภายในการของสภาพแวดล้อมแบบทุนนิยม ประชาธิปไตย ลังที่อาจจะสังเกตเห็นได้จากตัวแบบทฤษฎีที่จะพิจารณาภัยในส่วนต่อไป

ตัวแบบทฤษฎี

นักวิชาการจำนวนไม่น้อยพยายามสร้างตัวแบบทฤษฎีโดยอาศัยแนวความคิดแบบการตัดสินใจของส่วนรวม เพื่ออธิบายพฤติกรรมและบทบาทของรัฐหรือรัฐบาลในสังคมประชาธิปไตย ตะวันตก แต่งานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นการนำเอาแนวความคิดดังกล่าวมาอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาล หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นการใช้กรอบความคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอธิบายบทบาททางการเมืองของรัฐบาล รวมทั้งกระบวนการและสถานบันทึกการเมืองทั่วๆ อาทิ พรรคราชการเมือง การเลือกตั้ง ระบบราชการ ฯลฯ หากใช้เป็นตัวแบบทฤษฎีที่พิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับเศรษฐกิจแต่อย่างใด งานลักษณะนี้จะเห็นได้จากการของ Downs

(1975), Ilchman และ Uphoff (1969) และ Peacock (1978) เป็นต้น สำหรับตัวแบบทฤษฎีด้านเศรษฐกิจการเมืองโดยตรงที่มุ่งอธิบายบทบาททางเศรษฐกิจการเมืองของรัฐบาลนั้น โดยเห็นว่าเพื่อพัฒนาขึ้นมาในช่วงหลัง จึงมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับตัวแบบประภาคแรก ตัวแบบทฤษฎีที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันค่อนข้างมากของมีการทดสอบในเชิงประจักษ์กันอย่างกว้างขวาง เห็นจะได้แก่ตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมือง (political business cycle) กับตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง (politico-economic model) ตัวแบบทฤษฎีทั้งสองนี้มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด โดยที่ตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมืองได้รับการพัฒนาขึ้นมาก่อนและมืออาชีพทางด้านความคิดเห็นตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองที่เสนอออกมายังไวยหลังเพื่อแก้ไขจุดอ่อนของตัวแบบแรกและขยายขอบเขตของทฤษฎีให้กว้างขวางมากขึ้น กล่าวคือ ตัวแบบทฤษฎีหลังนี้ได้นำเอาตัวแปรทางเศรษฐกิจและการเมือง มาร่วมพิจารณามากกว่าตัวแบบแรกนั้นเอง นอกจากนี้ไปจากนั้น ตัวแบบทฤษฎีทั้งสองยังเป็นผลผลิตด้านอุดมการณ์ของนักเศรษฐศาสตร์นิโอดัลส์กีและนักสังคมศาสตร์ที่เชื่อถือในอุดมการณ์เสรีนิยมทางเศรษฐกิจ ซึ่งต่อด้านการที่รัฐเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจ ดังที่ทราบกันดีว่า หลัง stagnation โลกครั้งที่สอง รัฐในสังคมทุนนิยมประชาติปัตตี้ได้เข้าไปแทรกแซงเศรษฐกิจมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด บทบาทที่สำคัญของรัฐ ได้แก่ การใช้เครื่องมือและนโยบายด้านการคลังและการเงิน สร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อแก้ปัญหาภาวะผันผวน (fluctuation) ด้านเศรษฐกิจ อันเกิดจากการทำงานของระบบตลาด อย่างไรก็ต้องมีการเข้ามาระบุและกำหนดนโยบายด้านการคลังและการเงิน ให้กับการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของรัฐเข้าไปแทรกแซงระบบเศรษฐกิจนั้น หากได้แก้ปัญหาความไม่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจต่อไปได้ หากแต่กลับเป็นตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาภาวะผันผวนทางเศรษฐกิจเสียเอง (Lindbeck, 1976:11) ทั้งนี้เป็นพาระรัฐบาลและนักการเมืองได้ใช้นโยบายและเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตน โดยเฉพาะการได้รับเลือกเข้ามานั่นเป็นมาตรฐานสากล และมีโอกาสเป็นรัฐบาลในสมัยต่อไป ในทัศนะของนักวิชาการที่ยึดถือแนวความคิดเช่นนี้ รัฐบาลจะใช้เครื่องมือและนโยบายเศรษฐกิจของรัฐปรับเปลี่ยนภาวะเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ฝ่ายรัฐบาลได้รับคะแนนนิยม และได้รับเสียงข้างมากในการเลือกตั้งคราวต่อไป จากทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในด้านเศรษฐกิจดังกล่าวนี้เอง นักวิชาการแนะนำการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม ได้พัฒนาตัวแบบทฤษฎีด้านเศรษฐกิจการเมืองทั้งสองขึ้นมา

ตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมือง ตัวแบบนี้มุ่งอธิบายบทบาทและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลจากความสัมพันธ์ระหว่างวัฏจักรการการเลือกตั้ง (election cycle) กับวัฏจักรธุรกิจหรือเศรษฐกิจ (business or economic cycle) ในกรณีของวัฏจักรการการเลือกตั้ง ย่อมจะเห็นได้ว่า ในประเทศไทย

ชิปไตyle ทั้งหลาย กิจกรรมทางการเมืองจะคิกตักในช่วงเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีที่มีการเลือกตั้งตำแหน่งการเมืองที่สำคัญในระดับชาติ เช่น ตำแหน่งประธานาธิบดีและสมาชิกวุฒิสภา ทั้งสภานิติบัญญัติและสภานิติบัญญัติ ที่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในสิ่งที่กฎหมายกำหนด ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ หรือในบางประเทศก็อาจจะเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองของสังคมนั้น เช่นในอังกฤษทางจราจรหรือวุฒิการการเลือกตั้งจะหมุนเวียนครบรอบทุก 5 ปี (ในการนี้ที่ไม่เกิดการบุบสภานิติบัญญัติ) เพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ และในสหราชอาณาจักร การเลือกตั้งจะครบวงจร นักการเมืองทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลจะใช้วิธีการต่อต้าน สร้างคะแนนนิยม เพื่อจูงใจให้ประชาชนเลือกฝ่ายตนเข้าไป เป็นผู้ชนะเลือกตั้งรัฐบาล ในกรณีของฝ่ายรัฐบาลหรือพรรครัฐบาลที่ควบคุมรัฐบาลอยู่ ก็จะเป็นการหาทางที่จะอยู่ในอำนาจต่อไปอีก ในขณะนี้ แนวการศึกษาแบบการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม เห็นว่ารัฐบาลแสวงประโยชน์สูงสุด (maximization of utility) ให้แก่ ตนเอง โดยการหาหนทางที่จะอยู่ในอำนาจให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ โดยเหตุที่ฝ่ายรัฐบาลควบคุม ก็ถูกและเครื่องมือศักดิ์สิทธิ์ ของรัฐอยู่ รัฐบาลจึงมีฐานะที่ได้เปรียบสามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้ โดยเฉพาะมาตรการด้านการคลัง เช่นการใช้จ่ายเงินในด้านต่างๆ หรือการลดภาษีอากรเพื่อเรียก คะแนนนิยมจากประชาชนในช่วงนี้ได้ง่าย

ในด้านวัฏจักรธุรกิจ เราจะพบว่า ในสังคมทุนนิยมนั้น จะมีการขยายตัวและหดตัวทางเศรษฐกิจขึ้นลงอยู่เป็นช่วงๆ อยู่โดยธรรมชาติ อาการสำคัญที่แสดงออกถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจยังคงวัฏจักรธุรกิจ เห็นจะได้แก่ การว่างงานและสภาพเงินเฟ้อ ในกรณีของวัฏจักรธุรกิจที่เกิดขึ้นในช่วงยาว (long cycle) นักเศรษฐศาสตร์ทั่วไปที่ได้รับอิทธิพลด้านความคิด จากการงานของ Kondratieff และ Schumpeter ก็อาจจะยอมรับได้ว่าวัฏจักรทางเศรษฐกิจดังกล่าว เกิดจากโครงสร้างของระบบทุนนิยมเอง แต่สำหรับกรณีของวัฏจักรช่วงสั้นที่เกิดขึ้นทุก 4-5 ปี ในช่วงใกล้ๆ การเลือกตั้ง ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังการเลือกตั้ง นักวิชาการจำนวนไม่น้อยเชื่อว่า การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิjinช่วงใกล้เลือกตั้งหรือการหดตัวทางเศรษฐกิจหลังการเลือกตั้ง ในลักษณะที่เป็นวงจรเช่นนี้ เกิดจากการกระทำของรัฐบาลที่อาศัยเครื่องมือและนโยบายทางเศรษฐกิจ หาเสียงสนับสนุนและคะแนนนิยมจากประชาชนเพื่อหวังชัยชนะในการเลือกตั้งนั้นเอง

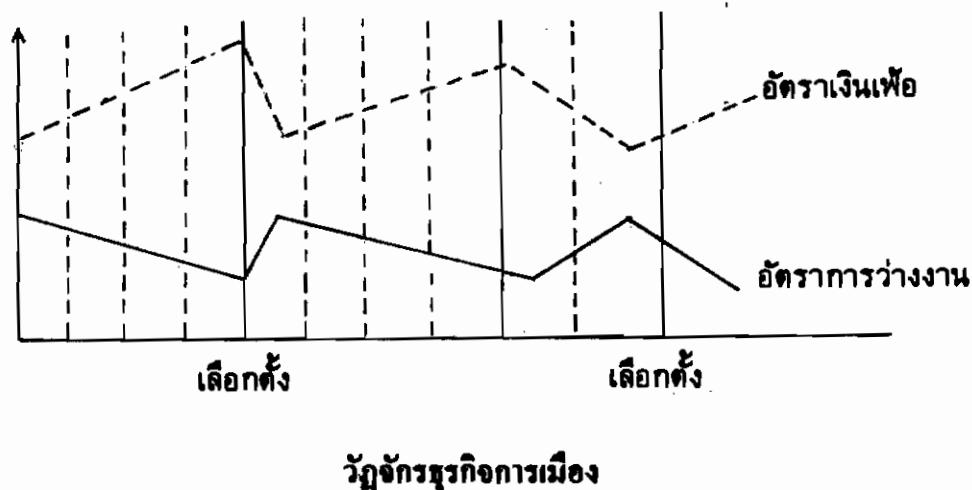
ในทศวรรษของ Alt และ Chrystal (1983:104) ศัพ绷วัฏจักรธุรกิจการเมืองโดยทั่วไป จะมีข้อสมมติฐานอยู่ 3 ประการ คือ

- 1) รัฐบาลจะพยายามเอาชนะการเลือกตั้ง โดยการพยายามหาทางทำให้ได้คะแนนเสียงสูงสุด

2) ผลกระทบทางเศรษฐกิจแบบใดที่มีผลต่อตัวการเมือง จะส่งท่อนให้เห็นในรูปของ พฤติกรรมการอออกเสียงเลือกตั้ง

3) รัฐบาลเน้นสามารถใช้วิธีการปรับเปลี่ยนภาวะเศรษฐกิจ ให้เป็นประโยชน์ต่อการได้รับเลือกตั้ง เช่นมาเป็นเสียงข้างมากอีกรั้งหนึ่ง

โดยทั่วไป ตัวแบบวิญญาณธุรกิจการเมืองจะระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล ซึ่งเป็น พรรครัฐการเมืองที่ครองอำนาจอยู่กับประชาชนซึ่งอยู่ในฐานะของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งฝ่าย รัฐบาล จะใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจของรัฐ สร้างภาวะเศรษฐกิจที่คาดว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้อง การ เนื่องอัตราการมีงานทำเพิ่มสูงขึ้น รายได้ส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น หรือภาวะเงินเฟ้อลดลงเป็น ต้น จะแสดงการยอมรับหรือไม่ยอมรับภาวะเศรษฐกิจดังกล่าว ออกมานิรูปของ การเลือกพรรครัฐบาลหรือเลือกพรรคฝ่ายเดียวเป็นเสียงข้างมาก มองจากแนวการศึกษาแบบการตัดสินใจเลือก ของส่วนรวม ลักษณะเช่นนี้ ก็คือ การแสดงออกถึงการตัดสินใจเลือกของคนส่วนใหญ่ในสังคม นั่นเอง ในแง่ของการทดสอบตัวแบบนี้ในชิงประจักษ์ การศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นหาความสัมพันธ์ ระหว่างวิญญาณการการเลือกตั้งฝ่ายหนึ่ง กับวิญญาณการว่างงานและเงินเฟ้อ หรือวิญญาณการเจริญเติบโตของรายได้อีกฝ่ายหนึ่ง (ดู Frey, 1978-1:132-139) หากกว่าต้านอัน ๆ รูปแบบความสัมพันธ์ ระหว่างวิญญาณการการเลือกตั้งกับวิญญาณเศรษฐกิจบางด้านอาจจะเห็นได้จากภาพข้างล่าง

ที่มา : Frey (1978-b:96)

อย่างไรก็ตาม ตัวแบบวิญญาณธุรกิจการเมืองที่เสนอโดยนักวิชาการแต่ละคนจะมีข้อแตกต่าง

กันออกไปบ้างในรายละเอียดเกี่ยวกับข้อสมมุติฐานเบื้องต้นของตัวแบบ Alt และ Chrystal (1983: 105-125) ได้ชี้ให้เห็นว่า ตัวแบบวัดวัดจักรธุรกิจการเมืองทั้งหลาย มักจะมีความแตกต่างกันในแง่ข้อสมมุติฐานอยู่ 2 ด้าน ด้านแรกคือความแตกต่างในการมองวิธีการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ลักษณะคือ รัฐบาลที่มุ่งกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สนใจ (responsive government) กับรัฐบาลที่ใช้นโยบายเป็นสูตรหรือทางคณิตศาสตร์ในการกำหนดนโยบาย เพื่อเศรษฐกิจของรัฐบาลในลักษณะแรก ขณะที่พยายามก้มองไปในลักษณะหลัง ความแตกต่างระหว่างตัวแบบในด้านที่สอง ก็คือความแตกต่างในข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน นักวิชาการบางคนพิเคราะห์ความต้องการของประชาชน เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจที่ดีนั้นมีลักษณะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง (fixed preferences) ในทางตรงกันข้าม นักวิชาการอีกกลุ่มนึงก็เห็นว่าความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจที่เพิ่งปรารถนาหนึ่ง แท้ที่จริงแล้วเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ (varying preferences) จากความแตกต่างในข้อสมมุติฐานของตัวแบบทั้ง 2 ด้านดังกล่าว เราอาจจะจำแนกตัวแบบวัดจักรธุรกิจการเมืองในแง่ของสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของรัฐบาลและของประชาชนโดยอาศัยเกณฑ์ทั้งสอง เป็น 4 ประเภทคือ

- 1) ตัวแบบที่เห็นว่ารัฐบาลใช้นโยบายเศรษฐกิจเป็นสูตรหรือทางคณิตศาสตร์ และความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจมีลักษณะคงที่ (strategic government and fixed preferences) ตัวแบบวัดจักรธุรกิจการเมืองแบบนี้ จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายเศรษฐกิจกับการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนในแง่ที่ว่า ฝ่ายรัฐบาลจะแข่งหาประโยชน์จากนโยบายของตนเพื่อหาคะแนนนิยมในช่วงใกล้เลือกตั้ง เช่นหาทางเพิ่มการเข้ามาร่วมงาน พยายามควบคุมอัตราเงินเฟ้อให้ลดลง ด้วยเหตุที่ประชาชนทั่วไปต้องการให้มีการภาวะเศรษฐกิจอย่างนั้น ฝ่ายรัฐบาลก็มีโอกาสได้รับเสียงตั้งข้ามเป็นส่วนมากในส่วนหนึ่งของการเมือง แต่ต้องการให้มีภาวะว่างงานน้อย มีอัตราเงินเฟ้อต่ำ เป็นต้น ดังนั้นรัฐบาลจึงสามารถเอานโยบายและเครื่องมือของรัฐ มาสร้างภาวะเศรษฐกิจเช่นนั้น ขึ้นมาในช่วงสั้นเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง ส่วนผลการทบทวนระยะยาวของนโยบายดังกล่าวจะเป็นอย่างไร รัฐบาลไม่สนใจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ตัวแบบประเภทนี้มีข้อสมมุติง่ายๆ ว่า รัฐบาลนั้น ผลลัพธ์และรู้เรื่องเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจอย่างดี ขณะที่ประชาชนทั่วไปไม่รู้เรื่องและไม่รู้กัน รัฐบาล รัฐบาลจึงใช้นโยบายของตนผลักดันให้ความต้องการของกลุ่มที่สนใจ

- 2) ตัวแบบที่เห็นว่ารัฐบาลใช้นโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่สนใจ

คน และความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจมีลักษณะคงที่ (responsive government and fixed preferences) ด้วยแบบประเท่านี้เมื่อว่า ความต้องการของกลุ่มคนที่สนับสนุนพรรครัฐบาล จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลจึงมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายที่ตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจของประชาชนกลุ่มที่เลือกตนขึ้นมา เช่น รัฐบาลพรรครัฐสังคมนิยม หรือพรรครัฐธรรมกรในยุโรป จะเน้นนโยบายการจ้างงานเดิมที่เพื่อเอาใจกรรมกรที่เลือกพรรครัฐ ขณะที่รัฐบาลอนุรักษ์นิยมจะเน้นการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐเพื่ออาชีวันกธุรกิจ เป็นต้น ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดกรองให้ซึ่งเสียงสนับสนุนจากฐานผู้มีสิทธิ เนื่องจากมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลอีกต่อไป อนึ่ง ด้วยแบบประเทานี้ ก็ยังดึงสมมุติฐานไว้ว่า ความต้องการของประชาชนแต่ละกลุ่มจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงแต่จะมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม อาทิ กรรมกรต้องการให้มีการจ้างงานสูง มีรัฐสวัสดิการมาก หรือนักธุรกิจต้องการให้รัฐแทรกแซงด้านเศรษฐกิจน้อยลง กล่าวโดยสรุป ด้วยแบบประเทานี้เห็นว่า รัฐบาลนั้นไม่ได้มีเสรีภาพในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ แต่ในหลายจะถูกกำหนดโดยความต้องการของกลุ่มที่สนับสนุนฝ่ายตน รัฐบาลจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของคนกลุ่มดังกล่าว เพราะต้องการเสียงสนับสนุนเพื่อให้ตนอยู่ได้เข้ามายัดตั้งรัฐบาลอีกครั้ง

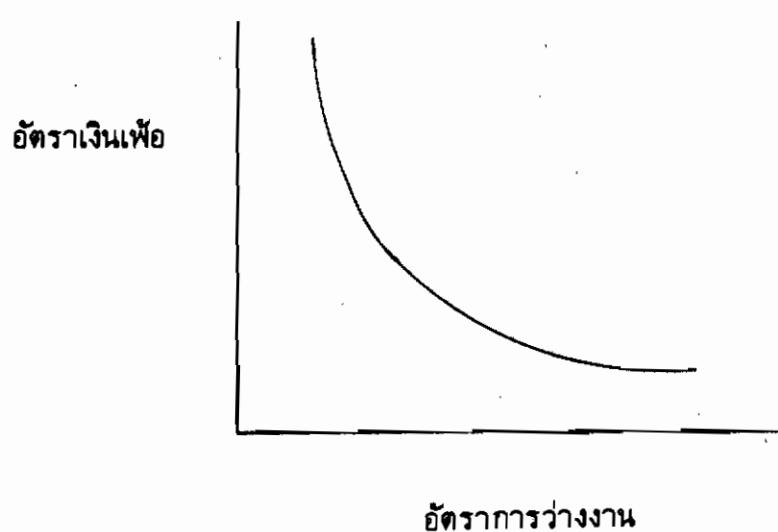
3) ด้วยแบบที่เห็นว่ารัฐบาลใช้นโยบายเศรษฐกิจเป็นยุทธวิธีทางแผนเสียง แต่ความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลง (strategic government and varying preferences) ในด้วยแบบนี้จะจัดการเมืองประเทานี้ ความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ จะไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น บางช่วงอาจจะต้องการให้รัฐบาลเน้นเรื่องเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แต่บางครั้งก็อาจจะเรียกร้องให้รัฐบาลส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น สำหรับกรณีการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ด้วยแบบประเทานี้อธิบายว่า รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะผลิกแพลงให้ในหลายและเครื่องมือทางด้านเศรษฐกิจของรัฐ เพื่อเป็นกลยุทธ์เรียกคืนนิยมจากคนทั่วไป (ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มที่สนับสนุนฝ่ายตนเท่านั้น) ไม่ว่าความต้องการทางด้านเศรษฐกิจของประชาชนจะเป็นเรื่องใด รัฐบาลก็จะพยายามเข้าไปดำเนินการทุกเรื่องเพื่อหาความแน่นิยมจากประชาชนในช่วงก่อนเลือกตั้ง

4) ด้วยแบบที่เห็นว่ารัฐบาลใช้นโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่ความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ (responsive government and varying preferences) ด้วยแบบประเทานี้มีข้อสมมุติฐานอยู่ว่า รัฐบาลจะใช้นโยบายและเครื่องมือทางเศรษฐกิจของรัฐไม่ว่าในด้านการคลังหรือในด้านการเงิน เพื่อตอบสนองต่อข้อเรียกร้องทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน แต่โดยเหตุที่ความต้องการของประชาชนไม่คงที่แน่นอน รัฐบาลจึงต้องหา

ทางแก้ปัญหาระยะสั้นอยู่เรื่อย ๆ และไม่ค่อยมีโอกาสวางแผนโดยนายเศรษฐกิจระยะยาว รัฐบาลจึงมีสภาพเป็นผู้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือนักแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ในระยะสั้นเท่านั้น

ไม่ว่าตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมืองจะมีข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับเป้าหมายในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลและความต้องการทางเศรษฐกิจอย่างใดก็ตาม ถ้าให้เห็นข้างต้น แต่ทุกตัวแบบจะเน้นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลที่หวังว่าจะได้รับการเลือกตั้งกลับเข้ามาอีก กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจะเลือกพรรครักที่เห็นว่าจะตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจของตนได้ นี้คือสิ่งที่ตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมืองทุกตัวแบบมีอยู่เหมือนกัน ข้อแตกต่างที่มีอยู่เป็นเพียงความแตกต่างในการอธิบายจุดมุ่งหมายในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและลักษณะความต้องการด้านเศรษฐกิจของประชาชนเท่านั้น

ตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมืองรุ่นแรก ๆ เ雷ียกเดิมว่า เห็นจะได้แก่ตัวแบบที่เสนอโดย Nordhaus (1975) ในตัวแบบนี้ เนาพยากรณ์อธิบายถึงผลกระทบของการเลือกตั้งที่มีต่ออัตราการว่างงานและเงินเดือน โดยเหตุที่ อัตราการว่างงานและอัตราเงินเดือนมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในมุมกลับ ตามลักษณะของ Phillips Curve กล่าวคือ

Phillips Curve

อัตราการว่างงานจะมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่อัตราเงินเพื่อเพิ่มสูงขึ้น และในทำนองกลับกัน อัตราเงินเพื่อจะมีแนวโน้มที่จะลดลง เมื่ออัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น Nordhaus (1975:184-185) จึงได้อ้างถึงความคิดเกี่ยวกับการผลกับเปลี่ยนทดแทน (trade off) ระหว่างภาวะเงินเพื่อกับการว่างงานตาม Phillips Curve ดังกล่าว เป็นหลักสำคัญในการเสนอตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมือง ตัวแบบนี้ มีสาระสำคัญว่า รัฐบาลจะใช้เครื่องมือและนโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ ลดอัตราการว่างงานลงในช่วง ใกล้เลือกตั้งจนถึงสิ้นสุดการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (maximization of votes) แต่การกระทำเช่นนี้ ในเวลาเดียวกันก็จะทำให้เกิดอัตราเงินเพื่อสูงขึ้น ทั้งนี้ เพราะรัฐบาล ใช้จ่ายเงินมากขึ้น เพื่อลดการว่างงานตามนโยบายแบบเคนส์ ซึ่งจะทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีมากขึ้นจนเกิดเงินเฟ้อ สภาพเงินเพื่อดังกล่าวจะลดลงภายหลังการเลือกตั้ง เนื่องจากรัฐบาลจะ หาทางควบคุมภาวะเงินเพื่อ เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แต่ก็จะทำให้อัตราการว่างงานเพิ่ม กลับขึ้นมาอีก เพราะรัฐบาลอาจจะลดการใช้จ่ายเงินในด้านเกี่ยวกับการจ้างงานลงไป ในเมื่อถูกออก เสียงเลือกตั้ง ตัวแบบนี้มีข้อสมมุติฐานว่าผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจเลือกพรรครอย่างมี เหตุผล โดยการประเมินผลงานทางเศรษฐกิจของรัฐบาลในช่วงใกล้เลือกตั้งเป็นหลัก ถ้าผลงานของ รัฐบาลดีก็เลือกพรรครัฐบาล ถ้าผลงานไม่ดีก็เลือกพรรครัฐกันข้าม ทั้งนี้ ประชาชนโดยทั่วไป จะชอบภาวะการจ้างงานสูงและเงินเพื่อต่ำ นอกเหนือนี้ ประชาชนยังไม่รู้ถึงความสัมพันธ์เชิงแฝง เปลี่ยนทดแทนกันระหว่างภาวะเงินเพื่อกับภาวะการจ้างงาน จะเห็นได้ว่าตัวแบบนี้ได้นำเอาแนวความ คิดเกี่ยวกับการทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด (maximization of utility) กับการตัดสินใจเลือกอย่างมี เหตุผล (rational choice) มาใช้เชิงพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาลและผู้ออกเสียงเลือกตั้ง นอกเหนือนี้ยังมีข้อสมมุติฐานเพิ่มเติมอีกว่าประชาชนไม่ได้มองการณ์ไกล (myopia) และไม่ได้มี ข่าวสารที่สมบูรณ์กี่วันกับการทำหนدنโดยนายของรัฐบาล ถ้ามองในแง่ประหากของตัวแบบที่จำแนก โดย Alt และ Chystal ที่กล่าวไปแล้ว ตัวแบบนี้จะเป็นตัวแบบประเภทแรกนั่นเอง

ในด้านการศึกษาในเชิงประจักษ์ Nordhaus ไม่ได้นำเอาตัวแบบมาทดสอบในเชิงประจักษ์ ทั้งหมด เขายังแต่พิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างวงจรการเลือกตั้งกับอัตราการว่างงานเท่านั้น โดยศึกษาแนวโน้มการว่างงานในช่วงก่อนและหลังการเลือกตั้งในประเทศประชาธิปไตย 9 ประเทศ ระหว่างปี 1947 - 1972 เขายังสมมุติฐานไว้ว่า อัตราการว่างงานจะลดลงในช่วงก่อนเลือกตั้ง และจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อการเลือกตั้งสิ้นสุดลง เขายกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกตั้งกับอัตราการ ว่างงานดังกล่าวจะเห็นได้ชัดเจนเฉพาะในกรณีของเยรมันตะวันตก นิวซีแลนด์ และสหราชอาณาจักร ทั้งนี้ แต่สมมุติฐานของเขายังอาจใช้ได้กับกรณีของออสเตรเลีย -canada ญี่ปุ่นและอังกฤษ และใช้ได้บ้างในกรณีของสวีเดนและฟรังเศส

MacRae (1977) ได้นำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับวัฏจักรธุรกิจการเมืองมาขยายความออกไปในประเดิมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและบทบาทของรัฐบาลในการก่อให้เกิดวัฏจักรธุรกิจขึ้นในช่วงสั้น และทัศนะของรัฐบาลที่มีต่อผู้ออกเสียงเลือกตั้ง เขาข้ามว่าวัฏจักรธุรกิจที่เกิดขึ้นในระยะสั้นในประเทศไทยเป็นผลมาจากการนโยบาย (policy cycle) ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล อัตราการว่างงานและอัตราเงินเพ้อที่ขึ้นลงในช่วงสั้นในระยะเลือกตั้ง เกิดจากการที่รัฐบาลนำนโยบายทางการคลังและการเงินมาใช้เป็นประโยชน์ในการสร้างคะแนนนิยมให้กับฝ่ายตน โดยมีเป้าหมายที่จะให้สูญเสียคะแนนเสียงแก่ฝ่ายตรงกันข้ามน้อยที่สุด (votetloss-minimizing behavior) ซึ่งในสาระสำคัญไม่ได้แตกต่างจากข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับการมุ่งให้ได้คะแนนเสียงสูงสุดที่ Nordhaus เสนอไว้

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะใช้นโยบายด้านการเงินการคลังสร้างวัฏจักรการว่างงานและเงินเพื่อขึ้นหรือไม่นั้น MacRae เห็นว่า ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับทัศนะของรัฐบาลที่มีต่อการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ในแง่นี้ MacRae (1977:254) ได้ตั้งข้อสมมุติฐานไว้ 2 ประการ ในสมมุติฐานแรก รัฐบาลเชื่อว่าผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงโดยไม่คิดกรณีใกล้ แต่จะหวังผลระยะสั้น (myopic voting) ถ้าเป็นเช่นนี้ รัฐบาลก็จะใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจทำให้อัตราการว่างงานลดลง เพื่อให้ผู้ออกเสียงเลือกตั้งเห็นว่ารัฐบาลมีผลงานด้านเศรษฐกิจ แต่ขณะเดียวกัน การทำอย่างนี้ที่ ก่อให้เกิดอัตราเงินเพ้อสูงขึ้น ส่วนในสมมุติฐานที่สอง รัฐบาลเชื่อว่าผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจ เลือกโดยมุ่งจะให้เกิดผลประโยชน์ระยะยาว ในแง่นี้ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะใช้การเลือกตั้งเป็นกลยุทธ์ในการแสดงออกถึงความต้องการที่จะให้เกิดสวัสดิการสูงสุดแก่ตนเอง (strategic voting) นั้นคือ การเกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ถ้ารัฐบาลมีทัศนะอย่างนี้วัฏจักรธุรกิจก็จะไม่เกิดขึ้น MacRae ได้ศึกษากรณีการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา 4 สมัย จากปี 1957 ถึงปี 1972 เขามพบว่า สมมุติฐานแรกอธิบายการเลือกตั้งในช่วงที่ 2 (1961-1964) และช่วงที่ 3 (1965-1968) ได้ดีกว่า ขณะที่สมมุติฐานที่สองอธิบายช่วงแรก (1957-1960) และช่วงที่ 4 (1969-1972) ได้ดีกว่า จะสังเกตได้ว่า MacRae พยายามซึ่งให้เห็นว่า วัฏจักรการการเลือกตั้งอาจจะไม่ก่อให้เกิดวัฏจักรธุรกิจขึ้นเสมอไป ซึ่งแตกต่างไปจากข้อสมมุติฐานของ Nordhaus

นักวิชาการจำนวนไม่น้อยได้พยายามทดสอบตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมือง ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกตั้งฝ่ายหนึ่งกับอัตราการว่างงาน อัตราเงินเพ้อ หรือในบางกรณีอาจจะ เป็นอัตราการเติบโตของรายได้ประชากรต่อหัว การพิสูจน์ตัวแบบนี้ ในเชิงประจักษ์อย่างเจาะจง เอาจังจะเห็นได้ในงานของ Tufts (1978) เช่นเขาได้พบว่า การเลือกตั้งประธานาธิบดีในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 1948-1976 (ยกเว้นช่วงรัฐบาลไอเซนไฮม์) ทำให้เกิดอัตราการว่างงานลดลงในช่วงก่อนเลือก

ตั้ง และจะค่อยเพิ่มสูงขึ้นอีกรังหนึ่ง ในราศี 12 - 18 เดือนหลังจากการเลือกตั้ง (1978 : 27) นอกจากนี้ เขายังพบว่าการจัดการการเลือกตั้งยังเกี่ยวข้องกับการเติบโตของรายได้ต่อหัวของประชาชนอีกด้วย โดยเฉพาะในประเทศไทยปี 1961-1972 มีอยู่ 19 ประเทศที่อัตราการเติบโตของรายได้ประชาชานในปีที่มีการเลือกตั้งสูงกว่าปีที่ไม่มีการเลือกตั้ง (1978 : 13) นักวิชาการอีกผู้หนึ่งคือ Frey (1978-) ได้ทดสอบตัวแบบวัดวัดรุกิจการเมืองกับกรณีของอังกฤษ ระหว่างปี 1967-70 และ 1967-74 เขายังพบว่า ไม่มีหลักฐานที่มั่นคงสำคัญสูงพอที่จะยืนยันว่า วัดวัดรุกิจการการเลือกตั้งมีผลต่อการว่างงานและเงินเพื่อในประเทศนี้ต่อไปได้

ด้วยเหตุที่ ตัวแบบวัดวัดรุกิจการเมืองเน้นการศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกตั้งกับภาวะเศรษฐกิจ เช่น การว่างงาน เงินเพื่อ หรือการเติบโตของรายได้ต่อหัว โดยไม่ได้อ่านจัยอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความไม่เชื่อถือของการศึกษาในเชิงประจักษ์ดังกล่าว นอกเหนือไปในหลายกรณีแล้วไม่พบว่า เกิดวัดวัดรุกิจการเมืองขึ้นมาแต่อย่างใด ในประเด็นชั่ววัน Frey (1978-a:140) ชี้ให้เห็นว่า ผู้จัดการจากสถาเหตุ 3 ประการ ประการแรก เศรษฐกิจของประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากประเทศไทยอื่น ๆ โดยผ่านการค้าระหว่างประเทศ การเคลื่อนย้ายทุน และการเปลี่ยนแปลงราคากลางอย่างเช่นราคาน้ำมัน ผลกระทบนี้อาจจะทำให้ไม้อาจสังเกตพบความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกตั้งกับวัดวัดรุกิจก็ได้ ประการที่สอง วัดวัดรุกิจการเมืองที่เกิดขึ้น เพราะสถาเหตุทางเศรษฐกิจโดยตรง อาจจะมีพลังทุนแรงกว่าจึงบังคับ วัดวัดรุกิจการเมืองที่เกิดขึ้นในระยะสั้นก็เป็นได้ และประการสุดท้าย ในหลายประเทศจัดการเลือกตั้ง อาจจะไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เน้นอนาคตด้วย (เช่นในประเทศไทยใช้ระบบรัฐสภา) หรือบางประเทศที่มีสายวิจารณ์การเลือกตั้ง (เช่น สหรัฐอเมริกา) ทำให้ยากแก่การนำเอาตัวแบบวัดวัดรุกิจการเมืองมาทดสอบในเชิงประจักษ์ จากจุดอ่อนของตัวแบบทางเศรษฐกิจการเมืองแบบนี้ นักวิชาการแนะนำการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Frey จึงหาทางแก้ไข โดยเสนอตัวแบบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลกับการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนอุปกรณ์ใหม่ ตัวแบบนี้ ได้พยายามนำเอาตัวแบบทางเศรษฐกิจการเมืองที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาด้วย นั่นคือ ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง (politico-economic model)

ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง โดยเหตุที่ได้รับการพัฒนามาจากตัวแบบวัดวัดรุกิจการเมือง ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง จึงมีแนวความคิดพื้นฐานเหมือนกับตัวแบบดังกล่าว Frey (1978-c:203) ชี้ให้เห็นว่า ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองนั้นมีข้อสมมุติฐานเบื้องต้นอยู่ว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจเลือกพรรครัฐบาลหรือไม่ภายหลังจากที่ได้ประเมินผลงานทางเศรษฐกิจของรัฐบาลดังนั้น โอกาสที่รัฐบาลจะอยู่ในอำนาจต่อไปได้ จึงขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และใน

ทางกลับกันฝ่ายรัฐบาลเองก็พยายามโยกย้ายถ่ายเทนโยบายและเครื่องมือของรัฐไปในทางที่เอื้ออำนวยให้กับตนเองได้อยู่ในอำนาจต่อไปและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแต่ฝ่ายตน เช่นเดียวกับข้อสมมุติฐานของทัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมือง ตัวแบบนี้ถือว่า หัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และรัฐบาลจะแสดงพฤติกรรมอย่างมีเหตุผล โดยมุ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (maximization of utility) โดยฝ่ายประชาชนจะแสดงพฤติกรรมโดยมุ่งจะได้รับประโยชน์จากการที่ภาวะเศรษฐกิจดีขึ้น เช่นเมื่อตราชาร์จางานสูงขึ้น รายได้แท้จริงเพิ่มขึ้น เงินฟื้นฟูลดลง ฯลฯ ส่วนรัฐบาลก็จะกำหนดที่ข้องตอนโดยหวังจะได้ประโยชน์จากการได้ครองอำนาจต่อไป และมีโอกาสได้กำหนดนโยบายของรัฐตามแนวอุดมการณ์ของตน

ตัวแบบเศรษฐกิจการเมือง ตามแนวความคิดของ Frey ประกอบขึ้นด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน หรือพังก์ชั่น คือ พังก์ชั่นคะแนนนิยมของรัฐบาล (popularity function) กับพังก์ชั่นนโยบายของรัฐบาล (policy function)

1) พังก์ชั่นคะแนนนิยมของรัฐบาล ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้ บางทีก็เรียกว่า พังก์ชั่นการประเมินผลงานของรัฐบาล (evaluation function) ตัวแบบส่วนนี้อธิบายถึงผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ ที่มีต่อคะแนนนิยมที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือประชาชนมีต่อรัฐบาล ในพังก์ชั่นนี้ Frey ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า ระดับคะแนนนิยมของรัฐบาลจะถูกกำหนดโดยภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญ 3 ประการ คือ อัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการเติบโตของรายได้ ต่อหัวของประชาชน โดยที่ระดับการว่างงานและเงินฟื้นฟูจะมีผลในการลบต่อคะแนนนิยมของรัฐบาล ขณะที่การเติบโตของรายได้จะมีผลในทางบวก กล่าวคือ เมื่ออัตราการว่างงานและราคាសินค้าเพิ่มสูงขึ้น ประชาชนก็จะมองว่ารัฐบาลไร้ความสามารถในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และจะนิยมหรือสนับสนุนพรรครัฐบาลน้อยลง ในท่านองตรงกันข้าม หากรายได้ประชาชาติสูงขึ้นมา ประชาชนก็จะหันมาสนับสนุนฝ่ายรัฐบาลโดยถือว่าการเติบโตของรายได้ดังกล่าวเป็นผลงานของรัฐบาล จะเห็นได้ว่า ข้อสมมุติฐานที่ว่าผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะมุ่งหวังผลประโยชน์สูงสุดโดยไม่ได้มองการณ์ใกล้ และประชาชนได้รับข่าวสารจำกัด รวมทั้งไม่ล่วงรู้ถึงจตุรของรัฐบาลอันเป็นสมมุติฐานที่ใช้ในตัวแบบของ Nordhaus ที่ยังมีอยู่ในตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้

นอกจากปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจทั่วสาม ระดับคะแนนนิยมที่รัฐบาลได้รับจากประชาชน ยังถูกกำหนดโดยปัจจัยทางการเมืองอีกปัจจัยหนึ่ง นั่นคือ ระยะเวลาที่ฝ่ายรัฐบาลอยู่ในอำนาจ Freyเรียกปัจจัยด้านนี้ว่า การเสื่อมค่าของคะแนนนิยม (popularity depreciation) เขายืนว่า มีพารามิเตอร์รัฐบาลอยู่ในอำนาจนานเท่าใดคะแนนนิยมที่ได้รับจากประชาชนก็จะมีแนวโน้มที่จะลดลงเท่านั้น

ก่อให้เกิดการย่างหนึ่งก็คือ ยิ่งรัฐบาลอยู่ในอ่านงานนานประชาชนก็ยิ่งเบื่อหน่ายรัฐบาลมากขึ้น นั้นเอง

Frey (1978-c:213) ได้ทดสอบตัวแบบนี้ ในเชิงประจักษ์กับกรณีของสหรัฐอเมริกา (1953-1975) อังกฤษ (1959-1974) และเยอรมันตะวันตก (1951-1975) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เส้น直線โดย (regression analysis) เข้าพบว่า ตัวแบบส่วนนี้อธิบายได้ต่ำกว่าในกรณีของสหรัฐอเมริกา และเยอรมัน-ตะวันตก โดยมีค่าของ R^2 (deleted coefficient of determination) เท่ากับ .91 และ .96 ตามลำดับ ส่วนในกรณีของอังกฤษ ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้ อธิบายได้พอสมควร ($R^2 = .69$) ทุกกรณีพบว่า อัตราการว่างงานและอัตราเงินเพื่อมผลการทบทวนในทางลบ ส่วนการเดินโดยสาร รายได้ มีผลการทบทวนในทางบวกต่อระดับคะแนนนิยมของรัฐบาลซึ่งวัดจากมิติมหาชน

งานในเชิงประจักษ์หลายชิ้นได้ใช้พัฟ์กัช์คะแนนนิยมของรัฐดังกล่าว ศึกษาผลการทบทวนของภาวะเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเลือกตั้งโดยตรง เช่น Madsen (1980) ได้ศึกษาผลการทบทวนของอัตราการว่างงาน อัตราเงินเพื่อ การเพิ่มขึ้นของรายได้ต่อหัว และการเพิ่มอัตราภาษีรายได้ต่อผลการเลือกตั้ง ในเดนมาร์ก นอร์เวย์ และสวีเดน นับตั้งแต่หลังสังคมนิยมครั้งที่ 1 เป็นต้นมา (ยกเว้นช่วงระหว่างสังคมนิยมครั้งที่ 2) เขากลับพบว่าตัวแบบส่วนนี้ มีความสามารถในการอธิบายได้ดี (ค่า R^2 ไม่เกิน .37 ในทุกกรณี) ถึงแม้ว่าเครื่องหมายค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระจะเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ก็ตาม ในทำนองเดียวกัน Whitley (1980) ศึกษากรณีผลการเลือกตั้งของพรรคอนุรักษ์นิยมในอังกฤษ เข้าพบว่า ตัวแบบในส่วนดังกล่าวสามารถอธิบายกรณีได้ดี เมื่อแยกเฉพาะอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจมาศึกษา (ค่า $R^2 = .23$ และ .18) อย่างไรก็ได้ในกรณีผลการเลือกตั้งในฝรั่งเศสระหว่างปี 1920-1973 Rosa (1980) ก็ได้พบว่า ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้ อธิบายกรณีการเลือกพรรคร่วมชี้ขาดได้พอสมควร แต่พอแยกพรรคร่วมมุนิสต์กับพรรคร่วมชี้ขาดอื่น ๆ ออกจากกัน ตัวแบบนี้กลับไม่ได้รับการสนับสนุนจากผลการศึกษา

2) พังก์ชันนโยบายของรัฐบาล หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พังก์ชันปฏิกริยาตอบโต้ของรัฐบาล (reaction function) ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้ เป็นตัวแบบที่ศึกษาผลการทบทวนระดับคะแนนนิยมของรัฐบาล และวัดจัดทางเศรษฐกิจการเมืองอื่น ๆ ที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการใช้จ่ายเงิน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ พังก์ชันนี้ พยายามอธิบายถึงปฏิกริยาของรัฐบาลที่มีต่อระดับคะแนนนิยมที่ได้รับจากประชาชนอยู่ในขณะนั้น ปฏิกริยาดังกล่าวจะแสดงออกในรูปของนโยบายการใช้จ่ายเงินของรัฐ อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายเงินของรัฐบาลยังคงอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจการเมืองอีกหลายประการ ในตัวแบบที่ Frey (1978-a:150) เสนอไว้นั้น นโยบายการใช้จ่ายเงินของรัฐ ถูกกำหนดโดยหลักทัวแปร ตัวแปรที่สำคัญคือ 1) คุณภาพการทำงาน

เศรษฐกิจของรัฐบาล ในกรณีที่ระดับคะแนนนิยมของรัฐบาลยังสูงอยู่ (popularity surplus) นั่นคือ รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินของรัฐไปในทางที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของพรรคคน เช่นพรรคราชนาถซึ่งมีแนวโน้ม มากจะทุ่มงบประมาณไปทางด้านส่งเสริมสวัสดิการสังคม เป็นต้น แต่กรณีอย่างนี้ จะเป็นไปได้เฉพาะเมื่อรัฐบาลแน่ใจในเสียงสนับสนุนจากประชาชนว่าอยู่มากอยู่ 2) ความพยายามของฝ่ายรัฐบาลที่จะเข้ามายield ให้กับการเลือกตั้งที่จะมาถึงในกรณีที่ระดับคะแนนนิยมของรัฐบาลลดต่ำกว่าปกติ (popularity deficit) หากคะแนนนิยมจากประชาชนลดต่ำลงมากจนรัฐบาลกลัวว่าพรรครองค์จะไม่ได้รับเลือกกลับเข้ามาอีก รัฐบาลก็จะหันไปใช้จ่ายเงินไปในทางที่จะหาคะแนนนิยมจากประชาชนมากกว่าที่จะใช้ไปในทางที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของพรรคร 3) ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจของรัฐ อาทิ ปัญหานงประมาณขาดดุล ปัญหาดุลการชำระเงิน ปัญหาเงินเพื่อ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ จะมีผลให้รัฐบาลไม่อาจจะใช้จ่ายเงินได้ตามปรารถนา รัฐบาลจำเป็นต้องจำกัดการใช้จ่ายเงินลง มิฉะนั้นอาจจะก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงตามมากได้ 4) ข้อจำกัดด้านการบริหาร ในหลายกรณีรัฐบาลไม่อาจจะใช้จ่ายเงินได้อย่างเสรี เพราะข้อต่อระเบียบกฎหมายในการบริหาร กฏหมายซึ่ง ฯ ที่มีอยู่ไม่เปิดโอกาสให้ก่อเรื่องนี้ได้ และบางกรณีรัฐบาลอาจจะถูกก้าวราชการ บีบคั้นให้ใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น

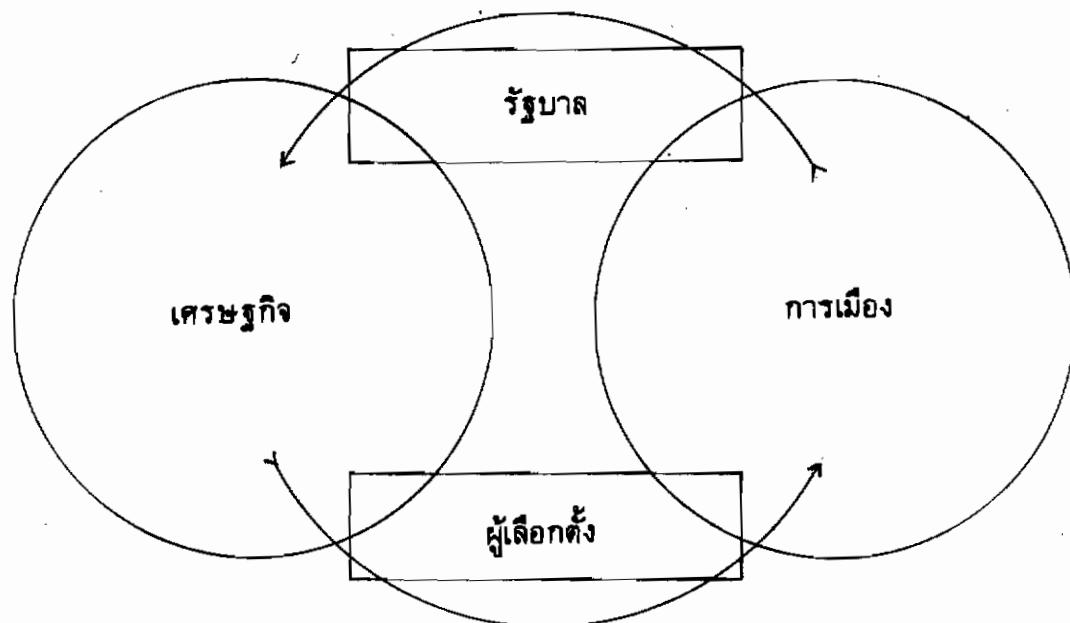
ในตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้ จะเห็นได้ว่า การใช้จ่ายเงินของรัฐไม่ได้รับอิทธิพลจากการเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังถูกกำหนดโดยอิทธิพลของอุดมการณ์และนโยบายของพรรคร ซึ่งเป็นปัจจัยทางการเมืองอีกปัจจัยหนึ่งอีกด้วย โดยปกติ พรรคราชนาถมักจะเพิ่มการใช้จ่ายเงินเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้มากขึ้น ขณะที่พรรคราชนาถมักจะหาทางลดการใช้จ่ายเงินเพื่อจำกัดบทบาททางเศรษฐกิจของรัฐ นอกเหนือนั้นนโยบายเศรษฐกิจของรัฐดังกล่าว ยังถูกจำกัดโดยปัญหาเศรษฐกิจทั่วไปในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรัฐบาลเผชิญกับปัญหารายได้ของรัฐลดลงหรือไม่เพิ่มขึ้นดังที่ต้องการ และปัญหาการขาดดุลชำระเงินมากขึ้นทุกที่ รัฐบาลย่อมจะไม่กล้าใช้จ่ายเงินมากขึ้น อนึ่ง ปัจจัยด้านการบริหาร เช่น อ่านใจต่อรองของข้าราชการหรือข้อจำกัดด้านโครงสร้างในกระบวนการบริหาร ก็เป็นปัจจัยที่ไม่ใช่ด้านเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล สิ่งที่ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้พยายามชี้ให้เห็นก็คือ ปัจจัยเรื่องการเลือกตั้งที่จะมาถึงมิใช่เป็นตัวแปรอย่างเดียวที่กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล เท่านั้น ตัวแปรทางเศรษฐกิจและการเมืองอื่น ๆ ก็มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐเช่นเดียวกัน การเลือกตั้งจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการใช้จ่ายเงินของรัฐ ก็ต่อเมื่อระดับคะแนนนิยมของรัฐบาลตกต่ำลงถึงขั้นที่ทำให้ฝ่ายรัฐบาลเกรงว่าจะไม่ได้รับเลือกเข้ามาเป็นเสียงข้างมากอีกเท่านั้น นับว่าตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้ได้พยายามอุดช่องว่างของตัวแบบวิเคราะห์การธุรกิจ

การเมือง ซึ่งเน้นเฉพาะอิทธิพลของการเลือกตั้งที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลนั้น

Frey (1978-a:150-153) ได้ทดสอบตัวแบบตามพังก์ชันน์กับกรณีของอังกฤษ (1962-1974) และสหรัฐอเมริกา (1963-1975) ในกรณีแรก ตัวแบบส่วนนี้ชี้ว่าได้ตีมาก โดยค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระมีเครื่องหมายดังที่ได้ตีดังนี้
สมมุติฐานไว้ แต่สำหรับกรณีของสหรัฐอเมริกา เขากล่าวว่า คุณภาพการเมืองที่มีให้มีอิทธิพลต่อนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล กล่าวคือ ไม่ได้เป็นไปตามข้อสมมุติฐานและไม่มีอิทธิพลต่อการเมือง แต่ตัวอิสระตัวอื่นจะเป็นไปดังที่ได้ตี
สมมุติฐานไว้ อย่างไรก็ตี ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองส่วนนี้ถูกนำไปทดสอบเชิงประจำตัวโดยกว่าพังก์ชันมาก

ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองทั้งหมด ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนผู้เลือกตั้งในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังที่กล่าวถึงมาแล้วใน 2 พังก์ชัน อาจจะสรุปออกมานี้เป็นภาพได้ดังนี้

พังก์ชันนโยบาย

พังก์ชันคะแนนนิยม

ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับเศรษฐกิจ

ที่มา : Frey (1978-c:204)

ป้อมจะเห็นได้ชัดว่าด้วยแบบเศรษฐกิจการเมืองนั้น แท้ที่จริงแล้วเป็นการขยายแผลความคิดของตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมืองให้สอดคล้องกับความเป็นจริงทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองของสังคมทุนนิยมประชาธิปไตยมากขึ้นนั่นเอง ด้วยเหตุที่ตัวแบบนี้ได้รวมเอาปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางการเมืองที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการอธิบาย จึงทำให้ตัวแบบนี้มีอำนาจในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนได้ดีกว่าตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมือง มองในแง่ที่เป็นตัวแบบทางทฤษฎี ตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองซึ่งเป็นตัวแบบเบ็ดเสร็จ (total model) ย่อมจะอธิบายปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจการเมือง ได้น่าเชื่อถือกว่าตัวแบบวัฏจักรธุรกิจการเมือง ซึ่งเป็นเพียงตัวแบบที่เน้นศึกษาเพียงบางส่วน (partial model) เท่านั้น นอกจากนี้แล้วตัวแบบเศรษฐกิจการเมืองยังสามารถนำไปใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการเดินทางด้านการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลอันเป็นประเด็นทางเศรษฐกิจการเมืองอีกอย่างหนึ่งที่แนวการศึกษาแบบการตัดสินใจเลือกของส่วนรวมให้ความสนใจมาก (ดู Alt and Chrystal, 1983:Chapter 8,9) ทั้งนี้พระในพังก์ชั้นนโยบายตัวแบบนี้ได้ระบุถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลไว้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม การเสนอตัวแบบทฤษฎีเกี่ยวกับรัฐหรือรัฐบาลตามแนวการศึกษาแบบการตัดสินใจเลือกของส่วนรวมเพียง 2 ตัวแบบ ในบทนี้นั้น ไม่ได้หมายความว่าทฤษฎีเกี่ยวกับรัฐหรือรัฐบาลตามแนวการศึกษาเศรษฐกิจการเมืองแบบนี้ จะมีอยู่เพียงเท่านี้ แท้ที่จริงแล้ว การเสนอกรอบทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของรัฐบาล ได้กระทำการกันมาอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายประเด็นที่ศึกษาออกไปเรื่อยๆ แต่กรอบทฤษฎีเหล่านั้นยังไม่ได้เป็นที่รู้จัก หรือไม่ได้รับการพัฒนามากเท่ากับสองตัวแบบทฤษฎีที่กล่าวไปแล้ว บานี้ จึงพิจารณาเฉพาะตัวแบบทฤษฎีทางเศรษฐกิจการเมืองเกี่ยวกับรัฐ เน่าที่เห็นว่าสำคัญและเป็นรากฐานที่จะทำให้เข้าใจแผลความคิดของ การศึกษาแบบการตัดสินใจเลือกของส่วนรวมเท่านั้น

ปัญหาและข้อจำกัดของตัวแบบทฤษฎี

ตัวแบบทฤษฎีทั้งสองซึ่งพยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายเศรษฐกิจของรัฐกับการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนในสังคมทุนนิยมประชาธิปไตย แม้จะมีข้อดีอยู่มาก แต่มีปัญหาและข้อจำกัดในด้านของอยุทธยา หลากหลาย ส่วนหนึ่งของปัญหาอาจจะเกิดจากการที่การศึกษาแนวโน้มนำเอาแผลความคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักมาปรับใช้ อีกส่วนหนึ่ง อาจจะเกิดจากลักษณะของตัวแบบเอง ปัญหาและข้อจำกัดที่สำคัญน่าจะได้แก่

- 1) ปัญหาการนำวิธีการศึกษาการตัดสินใจเลือกในระบบตลาดมาปรับใช้กับการตัดสินใจ

เลือกในทางการเมือง, ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจเลือกแนวนโยบายของรัฐบาลหรือการตัดสินใจเลือกของประชาชนในการเลือกตั้ง ทำร้ายความคิดเห็นกับพฤติกรรมการเมืองของปัจจัยในระบบตลาด มากขึ้นอย่างมาก เช่น ประชาน หรือรัฐบาล ในด้านแบบทั้งสองนี้ทำให้เกิดข้อสงสัยขึ้นมาว่าจะใช้ได้ผลมากแค่ไหน ทั้งนี้พิจารณาด้วยการเมืองกับระบบตลาด และการเลือกในการซื้อขายแลกเปลี่ยนกับการเลือกในทางการเมืองทั้งของรัฐบาลและประชาชนนั้น มีธรรมชาติที่แตกต่างกันอยู่ไม่น้อยก็เดียว ในประเด็นนี้ นักวิชาการแนวทางการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม อย่างเช่น Buchanan (1960:91-100) ก็มีท่าทีที่ยอมรับในปัญหานี้ เขาเองก็ได้ชี้ให้เห็นว่า การตัดสินใจเลือกของปัจจัยในระบบตลาดมีข้อแตกต่างจากการตัดสินใจในการตัดสินใจเลือกในทางการเมือง เช่น การเลือกตั้งอยู่หลายประการ อาทิ ความแน่นอนในผลของการเลือก ผลกระทบต่อสังคม และทางเลือกที่มีอยู่ เป็นต้น

2) ปัญหาการลดขนาดของสิ่งที่ศึกษาให้เข้ากับข้อมูลฐานของทฤษฎี (Reductionism) วิธีการศึกษาแบบที่ใช้ปัจจัยเป็นหน่วยหลักในการศึกษาวิเคราะห์ (methodological individualism) ของด้านแบบทั้งสอง อันเป็นวิธีการศึกษาของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักมาใช้ขึ้นอย่าง พฤติกรรมของมหาชน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งของการนำเอาวิธีการศึกษาแบบจุลภาคมาขึ้นอย่าง ปรากម្ពการณ์ระดับมหาภาค ก่อให้เกิดปัญหาทางปรัชญาวิทยาศาสตร์ขึ้นมาว่าทฤษฎีหรือแนว ความคิดแบบนี้จะอธิบายได้ดีหรือเพียงใด ทั้งนี้พิจารณาด้วยการดัดแปลงให้เข้ากับกรอบในการศึกษา พฤติกรรมของปัจจัย (individual) นอกจากนั้น วิธีการศึกษาแบบนี้ยังมองข้ามอิทธิพลของโครงสร้าง และกระบวนการทางการเมืองในแต่ละประเทศ ไปจากพฤติกรรมของปัจจัยในสังคม ซึ่งอาจจะมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมของบุคคลอีกด้วย (Hodgson, 1984:5) ประเด็นนี้ เป็นปัญหาที่ถูกตีบี้กันมานานระหว่าง วิธีการศึกษาที่มองจากหน่วยย่อยเป็นหลัก (methodological individualism) กับวิธีการศึกษาที่มอง จากรูปแบบของหน่วยใหญ่ทั้งหมด (holism)

3) ข้อจำกัดในการนำเอาตัวแบบทั้งสองมาใช้ศึกษา เนื่องจากตัวแบบดังกล่าวเป็นตัวแบบ ที่สร้างขึ้นมาขึ้นโดยปรากម្ពการณ์ทางเศรษฐกิจการเมืองในสังคมทุนนิยมประชาธิปไตยเป็น หลัก ในสังคมที่ขาดกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ได้เป็นกลไกทางการเมืองสำหรับการแสดงออกถึงความต้องการหรือทางเลือกของคนในสังคมที่ รัฐบาลจะต้องรับผิดชอบและมีผลต่อการอยู่ในอำนาจของรัฐบาล ตัวแบบเช่นนี้ย่อมไม่อาจนำไปใช้ ศึกษาได้ กล่าวอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ ตัวแบบมีลักษณะที่ใช้ได้เฉพาะสังคมเท่านั้น ไม่อาจนำไปใช้ เป็นการทั่วไปได้

4) ปัญหาด้านข้อสมมติฐานเกี่ยวกับบทบาทของเศรษฐกิจของรัฐบาล ในหัวส่องตัวแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยวัสดุการธุรกิจการเมือง จะมีข้อสมมติฐานอยู่ว่ารัฐบาลอยู่ในฐานะที่จะควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อภาวะเศรษฐกิจโดยใช้เครื่องมือด้านนโยบายผลักดันให้เศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางที่ปรารถนา ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ ในหลายกรณี มีหลักฐานว่าภาวะเศรษฐกิจอยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาล และในระบบทุนนิยมโลก ที่เศรษฐกิจของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเล็ก ๆ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของโลกนั้น การมองว่ารัฐบาลสามารถควบคุมเศรษฐกิจของตนเองได้ แม้จะในช่วงสั้นก็อาจเป็นการประเมินความสามารถของรัฐบาลสูงสุดก็เป็นได้

นอกจากนี้ ในบางกรณีรัฐบาลอาจจะไม่ได้ปรับภาวะเศรษฐกิจให้เป็นประโยชน์ต่อการเลือกตั้ง ดังที่ด้วยแบบได้ดังข้อสมมติฐานไว้ก็ได้ เพราะรัฐบาลไม่สามารถควบคุมภาวะเศรษฐกิจได้ ตรงกันข้าม รัฐบาลอาจจะปรับระยะเวลาในการเลือกตั้งให้เข้ากับภาวะเศรษฐกิจก็ได้ ดังที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบัน โดยรัฐบาลจะเลือกยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในช่วงที่มีอัตราเงินเพื่อต่อ อัตราการซื้อขาย และอัตราการเดินทางของรายได้ของประชาชนสูง ในยังนี้ ข้อสมมติฐานของด้วยแบบหันสองไม่ได้ครอบคลุมถึง อนึ่ง ในช่วงที่เกิดหันภาวะเงินเพื่อและการว่างงานสูงพร้อม ๆ กันที่เรียกว่า stagflation ก็จะยิ่งเห็นได้ชัดว่า ด้วยแบบดังกล่าวไม่อาจจะให้คำอธิบายที่น่าพอใจ หันนี้พิจารณาภาวะเศรษฐกิจแบบนี้หากได้เกิดจากการกระทำของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ในการหาคะแนนเสียงจากประชาชนในช่วงที่มีการเลือกตั้งแต่อย่างใด